

"Edirne'de Kültür ve Sanat"

**Ender
Bilar**

www.enderbilar.com

UNESCO DÜNYA MİRASI BİR KENTTE KENTLİ OLABİLMEK: EDİRNE -2

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, savaşların kentte bıraktığı yıkım imar planı çalışmalarını hızlandırmıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde yapılan imar planı, kentin bugüne ulaşan kentleşme sürecinin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.

Kentin bugünkü yerleşiminin ana çekirdeği, Roma dönemine uzanmaktadır. Şehir savunma amaçlı olarak nehir kıvrımında kurulmuştur. Şehrin çekirdeğini Tunca Nehri çevresindeki Kaleiçi bölgesi oluşturmuştur. Bu alan, surlarla çevrili ve kare planlı Roma şehir tipine uygun bir yerleşim düzenini göstermektedir.¹

Edirne'nin ilk imar planlarını hazırlayan mimar Burhan Arif Ongun² yayınladığı makalesinde Edirne'yi şöyle anlatmaktadır; "Edirne'nin yerleşimi, topoğrafyası ve gelişimi Roma şehir tipine uygundur. Fetih sonrası Türkler şehri sur dışına taşıyarak özellikle manzaralı tepelere doğru genişletmiş, burada nitelikli Türk konut mimarisi ve güçlü bir şehircilik anlayışı geliştirmiştir. Koca Sinan devrinde bu anlayış Selimiye Camii ve çevresinde zirveye ulaşmıştır. Edirne'nin gelecekteki gelişiminde, 17. yüzyılın olgun şehir dokusunun ve tarihî anıtların korunması, Selimiye silüetinin bozulmaması temel ilke olmalıdır."³ diyerek kentin şehircilik esaslarını özetlemiştir.

Edirne'de demografik ve kültürel dönüşüm sürecinin daha iyi anlaşılabilmesi için kentin Cumhuriyet dönemi boyunca yaşadığı nüfus değişimlerinin tarihsel seyri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, şehrin Cumhuriyet'in ilanından itibaren geçirdiği nüfus artış ve azalışlarının sayısal veriler ışığında incelenmesi, günümüzdeki demografik yapının oluşumunu açıklayıcı niteliktedir.

20. yüzyılın başlarında savaş,

istila ve taşkınlardan dolayı olumsuz koşullar yaşayan Edirne, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte oluşan huzur ortamında nüfus ve alan bakımından büyüme göstermiştir. Edirne'ye ait en güvenilir nüfus verileri Cumhuriyet dönemindeki sayımlarla elde edilmiştir. Edirne ilinin en yüksek yıllık nüfus artış hızı binde 61.5 ile 1935-1940 döneminde gerçekleşirken en düşük yıllık nüfus artış hızı ise binde -47.5 ile 1940-1945 döneminde olmuştur.⁴

21. yüzyılda teknoloji, sanayileşme, nüfus artışı, göç ve kentleşme gibi süreçler dünya genelinde önemli toplumsal dönüşümlere yol açmıştır. Sanayileşmenin getirdiği kentleşmeyle birlikte artan göçler, kent nüfusunun büyümesine neden olurken ekonomik, sosyal ve kültürel sorunları da beraberinde getirmiştir. Türkiye'de 1950'lerden itibaren köyden kente göç, özellikle büyükşehirlerin fiziksel yapısında kalıcı olumsuz etkiler yaratmıştır. 2011'de başlayan Suriye savaşı ve Afganistan'daki gelişmeler Türkiye'ye yönelik göçü artırmış, 6 Şubat 2023 depreminin ardından ise deprem riski düşük kentlere yeni göç dalgaları oluşmuştur.

Tarihsel olarak göç alan kentlerden biri olan Edirne, bu süreçlerden etkilenmiş ve 2023 Haziran verilerine göre konut fiyatları en fazla artan şehirler arasında %160'lık artışla ikinci sırada yer almıştır.⁵

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2013-2025 yılları arasında Edirne'de gerçekleşen konut sayılarını incelediğimizde 2013 yılında 7.200 konut satışı gerçekleşirken, 2015 yılında bu sayı 8.040'a ulaşmıştır. Bu dönem içinde en düşük veri 2014 yılında 6.175 konut olurken

2025 yılında gerçekleşen konut sayısı 8.037 olmuştur. Bu yıllar arasında aylara göre en fazla konut Aralık 2021'de 1.257 konut satılırken, Aralık 2025 de ise 1.244 konut satışı gerçekleşmiştir.

Konut satışlarının sürekli yüksek olmasının önemli bir sebebi kentin göç hareketliliğinin sürekli artış yönünde olmasıdır. Nitekim TÜİK'in illere göre il/ilçe merkezleri ile belde ve köy nüfusları ve yıllık nüfus artış hızları incelendiğinde, Edirne ili genelinde nüfus artış hızının 2018-2019 döneminde % 5,8, 2019-2020 döneminde % -14,9, 2020-2021'de % 10,6, 2022-2023'te % 12,5 ve 2023-2024 döneminde ise % 3,2 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2024 yılında Edirne'nin ilçelerine göre nüfus artış hızları incelendiğinde ise; Enez'de % -9,1, Havsa'da % -20,1, İpsala'da % -19,7, Keşan'da % -0,6, Lalapaşa'da % -21,7, Meriç'te % -27,4, Süloğlu'nda % -54,0 ve Uzunköprü'de % -4,4 olduğu, buna karşın Edirne Merkez ilçede nüfus artış hızının % 17,5 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Bu veriler, Edirne'nin ilçelerinde nüfus artış hızlarının negatif değerlerde seyrettiğini, yani göç verdiğini buna karşılık merkez ilçenin pozitif ve yüksek bir artış hızına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Edirne Merkez ilçede nüfus artış hızının 2010 yılında % -20,46, 2020 yılında ise % -24,61 olarak gerçekleşmiş olması, doğum hızının düşük olması kentin nüfus artış hızını olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Ancak son yıllarda yaşanan salgın hastalık süreci, yaşanan deprem sonrası diğer kentlerden alınan göçler, köy okullarının kapatılması ve sınır ötesinde yaşanan isyan ve savaşlar sonucunda Türkiye'ye yönelen göç hareketleri Edirne'yi de etkilemiştir.

Edirne'de doğum hızının düşük oluşunun yanında ölüm oranının da yüksek oluşu Edirne nüfusu içindeki Edirne doğumlu kişilerin sayısını da etkilemektedir.

1935 yılında Edirne'de yaşayan Edirne doğumlu kişiler nüfusun %61,67'sini oluştururken 1975 yılında bu oran %84,82'e yükselmiştir. 2021 yılında ise Edirne'de yaşayan Edirne doğumluların oranı %66,9 olmuştur. İkamet edilen ile göre nüfus kütüğüne kayıtlı olan verileri incelediğimizde de, Edirne'nin 2008 yılındaki nüfusunda 304.163 kişi Edirne ikametgâhlı iken 2015 yılında bu sayı 293.869, 2021 yılında 287.312, 2022 yılında 285.649, 2023 yılında 285.016 ve 2024 yılında 283.110'a düşmüştür. Dolayısıyla 2008 yılında ikamet edilen ile göre Edirne nüfus kütüğüne kayıtlı kişilerin oranı % 77,16 iken 2024 yılında bu oran % 68,5'e düşmüştür.

TÜİK verilerine göre, Edirne son on yılda doğu ve güneydoğu illerinden de göç almaktadır. Diğer yandan Irak, Suriye, Afganistan ve Ukrayna bölgelerindeki olumsuz koşullardan dolayı göç edenlerin bir kısmının da kentimizde yaşadığı bilinmektedir.

Bu gelişmelerin etkisiyle Edir-

ne merkez ilçenin nüfus artış hızı 2021 yılında % 30,08, 2022'de % 26,2, 2023'te % 18,22 ve 2024 yılında % 17,47 olarak gerçekleşmiştir.⁶

2008-2023 yılları arasında Edirne'de ikamet eden nüfusun, nüfus kütüğüne kayıtlı olunan illere göre dağılımı incelendiğinde bazı illere kayıtlı kişilerin sayısında dikkat çekici artışlar olduğu görülmektedir. Bu dönemde Edirne'de ikamet eden Hakkari nüfusa kayıtlı kişilerin sayısı %192,31 oranında artarak en yüksek artışı göstermiştir. Hakkari'yi sırasıyla Van (%186,20), Ağrı (%125,13), Muş (%114,36), Mardin (%94,55), Kars (%91,41), Iğdır (%89,69), Adıyaman (%86,40), Bitlis (%84,35), Diyarbakır (%68,02), Sinop (%63,57), Malatya (%59,68), Batman (%59,23) ve Kahramanmaraş (%58,78) takip etmiştir. Bu artış, Edirne'ye yönelik göç hareketlerinin etkili olduğunu düşündürmektedir. Ancak artışın yalnızca göçle değil, doğal nüfus artışı ve kayıt güncellemeleri gibi etkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yine TÜİK verilerine göre 2024 yılı itibarıyla Edirne'de ikamet eden nüfus ile nüfus kütüğüne kayıtlı olunan iller karşılaştırıldığında, Edirne nüfusu içerisinde Trakya Bölgesi illerine kayıtlı kişilerin oranının görece yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre Kırklareli nüfusa kayıtlı olanların oranı %2,30, Tekirdağ %2,19, İstanbul %2,24 ve Çanakkale %0,99'dur. Diğer illerle karşılaştırıldığında ise Ağrı (%0,86), Kars (%0,92), Ordu (%0,87), Tokat (%0,81), Samsun (%0,71), Erzurum (%0,67), Van (%0,66), Malatya (%0,63), Sivas (%0,59), Trabzon (%0,52), Diyarbakır (%0,42) ve Şanlıurfa (%0,42) oranında nüfusa kayıtlı-

lı kişilerin Edirne'de yaşadığı görülmektedir.

Tüm veriler ışığında ikamet edilen ile göre nüfus kütüğüne kayıtlı veriler incelendiğinde 2008 yılında Edirne'de Edirne nüfus kütüğüne kayıtlı 304.163 kişi var iken 2024 yılında bu sayı 283.110 düşerken değişim oranı % -6,92 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Dolayısıyla gerçekleşen göçler, Edirne'nin kent kimliği ve kültüründe dinamik, sürekli dönüşen bir yapıya dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu dönüşüm sürecini, doğru planlama ve etkin yönetim mekanizmalarıyla yönlendirilemediği takdirde, kent kültürü, kent kimliği ve kültürel mirasın korunarak geleceğe aktarılması sürecinde olumsuz sonuçlar da doğurabilecektir. Bunu da unutmamalıyız.

Devamı Var...

Kaynaklar

- 1- Mete Korhan Özkök, Zekiye Yenen (2023). Pietro Del Massaio'nun Planına Göre 15. Yüzyılda Edirne'nin Kentsel Mekân Değerlendirmesi. Belleten, cilt: 87 (310), 853-888.
- 2- Bilsel, Cana (2016) Kent Tarihi Araştırmalarında Mekân Bilimsel Bir Yaklaşım: Batı'da ve Türkiye'de Kentsel Morfoloji Çalışmalarının Öncülleri.- Türkiye Kentsel Morfoloji Sempozyumu - Temel Yaklaşımlar ve Teknikler-, 22-23 Ekim 2015, Bildiriler Kitabı içinde, Editörler: Yener Baş, Sinan Burat (s.59-77) .- Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları no: 44, Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi Yayınları no: 5, s.590.
- 3- Onan, Burhan Arif (1931) Edirne'nin İmarı, Mimarlık Dergisi, Yıl:1, Sayı:10, ss.:317-318
- 4- DİE (2002) 2000 Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri il/Edirne.-Anka ra: T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, s.35.
- 5- Bilar, Ender (2024) Edirne nüfusunda değişim rüzgarı.- Tarih, Kültür-Sanat Kenti Edirne -2 kitabı içinde (sf.83.) İstanbul: Hiperyayın, Araştırma Dizisi: 1055, s.440.
- 6- TÜİK MEDAS Veri tabanı, Edirne Merkez İlçe Yıllık Nüfus Artış Hızı (Binde)

Ezan Vakitleri

İmsak	Güneş	Öğle	İkinci	Akşam	Yatsı
06:53	08:22	13:32	16:07	18:32	19:55

Yenigün
edirneyenigun@hotmail.com
edirneyenigun@gmail.com
OFSET
GAZETECİLİK VE MATBAACILIK

YEREL SÜRELİ YAYIN

Kuruluş: 5 Mayıs 2005

Kurucusu ve Sahibi:

Hasan Tahsin ERYONAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Tarik ERYONAR

Haber Editörü

Özgür ORHAN

Tarih: 29 OCAK 2026 Sayı:6213

UETS adresi: 15602-06750-41933

Baskı, Yönetim, Yazışma Adresi:

Yenigün Ofset Gazete ve Matbaa Tesisleri

Çavuşbey Mahallesi Mumcular Sokak (Makedonya Kulesi Karşısı) No. 16/B EDİRNE

Tel: 0 (284) 213 51 82

WHATSAPP İHBAR HATTI: 0 541 225 27 57

İrtibat Bürosu:

Sabuni Mahallesi Bedesten Dış Dükkanlar No: 5 EDİRNE

Tel: 0 (284) 225 27 57 Tel/Fax: 0 (284) 214 33 31

Yıllık Abone Bedeli:5000 TL. - Şehirdışı Abone Bedeli:7500 TL. -

Resmi İlanlar Sütun cm:232 TL. - Zayıf İlanı 300 TL.

Fiyatı 10 TL. - Eski gazete satış bedeli 20 TL - Fiyatlara KDV dahil değildir.

Renkli basılamasını istediğiniz özel ilan ve reklamlar pazarlığa tabidir.

GAZETEMİZDE YAYINLANAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

www.edirneyenigun.com

NÖBETÇİ

ECZANE

EDİRNE

FİLİZ ECZANESİ

SABUNİ MAH. KURT DERELİ MEHMET SK. MUHİTTİN
GÜLEN İŞ MRKZ. NO:73 EDİRNE
TEL: 0284 212 48 35

DİNÇER ECZANESİ

ŞÜKRÜPAŞA MAH. BAHRİYE ÜÇÜK CAD. GELİBOLU SOK.NO:4
EDİRNE TEL: 0284 213 73 88

AYTAÇ ECZANESİ

LONDRA ASFALTI NO:35
TEL: 02842122424